

A püspök feladatai, jogai és kötelességei, megválasztásának menete

A KELETI EGYHÁZAK KÁNONJAINAK TÖRVÉNYKÖNYVE SZERINT

A PÜSPÖK VÁLASZTÁSA

- 180. kánon** – Ahhoz, hogy valaki alkalmasnak bizonyuljon a püspökségre, szükséges, hogy:
1. legyen erős hitben, jó erkölcsben, jámborságban, a lelkekért való buzgóságban és józan belátásban kiváló;
 2. legyen jó híre;
 3. ne kösse házassági kötelék;
 4. legyen legalább harmincöt éves;
 5. legyen legalább öt éve az áldozópapi rendben;
 6. legyen valamely szent tudományban doktor vagy licenciátus, vagy legalább jártas.
- 168. kánon** – A hierarchák tanácsa – titoktartás mellett – legalább három alkalmas jelölt nevét terjeszti föl az Apostoli Szentszékhez. Az Apostoli Szentszék döntését a metropolita titoktartás terhe mellett közli a kiválasztott személlyel.
- 187. kánon** – 2. §. A jelölt püspökké szentelése előtt tegye le a hitvallást, továbbá a római pápa iránti engedelmességi ígéretet.
- 188. kánon** – A püspökségre emelendő személy köteles az apostoli kinevezési levél kézhezvételétől számított három hónapon belül püspökké szenteltetni magát, négy hónapon belül birtokba venni eparchiáját.

AZ EPARCHIÁS PÜSPÖKÖT AZ EPARCHIA KORMÁNYZÁSÁBAN SEGÍTŐ SZERVEK (235–278. KÁNON)

- **eparchiai gyűlés** (helynökök, ökonómus, tanácsosok, szeminárium rektora, esperesek, minden kerület egy parókusa, papi szenátus tagjai, fődiakónusok, monostorok előljárói, pasztorális tanácsok küldöttei, világi küldöttek)
- **eparchiai kúria** (helynökök, ökonómus, gazdasági tanács, irodaigazgató, eparchiai bírák, jegyzők, püspöki hivatal dolgozói)
- **főhelynök, helynökök**
- **irodaigazgató, jegyző, levéltáros**
- **ökonómus** (gazdasági vezető, kincstárnok), gazdasági tanács
- **papi szenátus** (az áldozópapságot képviselő, a püspököt tanácsaival segítő papi csoport), püspöki tanácsosok
- **konzultori testület** (klerikusokból és a püspök által kijelölt világiakból álló tanácsadói testület)
- **pasztorális tanács** (klerikusokból, szerzetesekből és a püspök által kijelölt világiakból álló, lelkipásztori munkával kapcsolatos tanácsadói testület)
- **esperesek** (olyan áldozópapok, akiket a püspök nevez ki a több parókiából álló esperesi kerületek élére)

AZ EPARCHIÁS PÜSPÖK

- 177. kánon** –
1. § Az eparchia (egyházmegye) Isten népének egy része, amely az áldozópapság együttműködésével lelki gondozás céljából a püspökre van bízva, hogy így pásztorához ragaszkodva és általa az evangélium és az Eucharisztia révén a Szentlélekben összegyűjtve részegyházat alkosson, amelyben valóban jelen van és működik Krisztus egy, szent, katolikus és apostoli Egyháza.
 2. § Az eparchiák létrehozására, módosítására és megszüntetésére egyedül az Apostoli Szentszék illetékes.
- 178. kánon** – Az eparchiás püspök, vagyis akire egy eparchiát bíztak lelki gondozás céljából, mint Krisztus helytartója és követe kormányozza azt; a hatalom [pedig], amellyel Krisztus nevében személyesen él, rendes, saját és közvetlen [hatalom], bár gyakorlását végső soron az Egyház legfőbb hatósága irányítja, és az az Egyház vagy a krisztushívők hasznára tekintettel bizonyos korlátok közé szorítható.

AZ EPARCHIÁS PÜSPÖK JOGAI ÉS KÖTELEZETTSÉGEI

165. kánon – Köteles személyesen részt venni a hierarchák tanácsában.

190. kánon – Az eparchiát minden jogügyletében ő képviseli.

191. kánon – Feladata, hogy a rábízott eparchiát törvényhozói, végrehajtói és bírói hatalommal kormányozza.

192. kánon

1. § Lelkipásztori feladatának gyakorlása során gondoskodik az összes rábízott krisztushívőről, bármilyen korúak, állapotúak, nemzetiségűek vagy sajátjogú egyházhoz tartozók legyenek, akár az eparchia területén laknak, akár csak ideiglenesen tartózkodnak ott; apostoli lélekkel figyeljen azokra is, akik életkörülményeik miatt nem részesülhetnek eléggé a rendes lelkipásztori gondozásban, továbbá azokra, akik felhagytak a vallás gyakorlásával.

2. § Különleges módon ügyeljen rá, hogy a gondjára bízott összes krisztushívő támogassa a keresztények közötti egységet az Egyház által jóváhagyott alapelvek szerint.

3. § Legyenek kedvesek előtte az Úrban a nem megkereszteltek, és gondoskodik róla, hogy az egyházi közösségben élő krisztushívők tanúságából számukra is felragyogjon Krisztus szeretete.

4. § Különös gondoskodással kísérelje az áldozópapokat, hallgassa meg őket, mint segítőtársait és tanácsadóit, védelmezze jogukat, és gondoskodik arról, hogy kötelezettségeiket teljesítsék, s álljanak rendelkezésükre azok az eszközök és intézmények, amelyekre lelki és szellemi életük fejlesztéséhez szükségük van.

5. § Az eparchiás püspök a jog szabályai szerint gondoskodik a klerikusok és – ha házasságban élnek – családjuk megfelelő megélhetéséről, valamint megfelelő nyugdíjáról és társadalombiztosításáról, egészségügyi ellátásáról.

194. kánon – Méltóságokat ruházhat a neki alárendelt klerikusokra.

195. kánon – Támogassa a papi, diakónusi, monasztikus szerzetesi és a megszentelt élet

egyéb intézményeinek tagságára szóló, valamint missziós hivatásokat.

196. kánon – Köteles gyakori személyes prédikációval előadni és megvilágítani a krisztushívőknek azokat a hitigazságokat, amelyeket hinniük és erkölcsi életükben alkalmazniuk kell; arról is gondoskodik, hogy gondosan megtartsák a jog előírásait Isten ígéjének szolgálatáról, különösen a homiliáról és a hitoktatásról, hogy így mindenkinek átadják az egész keresztény tanítást. Határozottan védelmeznie kell továbbá a hit teljességét és egységét.

197. kánon – Köteles szeretetben, alázatosságban és egyszerű életvitelben példát adni a szentségre. Mindenáron igyekezzék előmozdítani a krisztushívők életszentségét, mindenképp a maga hivatása szerint, és mivel főként ő Isten misztériumainak kezelője, törekedjék arra, hogy a gondjára bízott krisztushívők a szentségek kiszolgáltatása és különösen az Isteni Eucharisziában való részesedés által növekedjenek a kegyelemben, valamint hogy teljesen megismerjék és megéljék a húsvéti misztériumot, hogy így egy Testet alkossanak Krisztus szeretetében.

199. kánon – Mint az egész liturgikus élet irányítója, előmozdítója és őre a rábízott eparchiában, ügyeljen rá, hogy ezt a lehető leginkább ápolják, és az adott sajátjogú egyház előírásai, valamint törvényes jogszkásai szerint szervezzék meg. Gondoskodik róla, hogy saját székesegyházában a zsolozsmának legalább egy részét végezzék el, akár naponta is, az adott sajátjogú egyház törvényes jogszkásai szerint; ugyanígy arról is, hogy vasár- és ünnepnapokon, valamint a főbb ünnepeken és azok vigiliáin a lehetőségekhez képest minden parókián végezzék a zsolozsmát. Ő maga gyakran vezesse a székesegyházban vagy más templomban a zsolozsmát, különösen a parancsolt ünnepeken és más ünnepeken, amelyeken a nép jelentős része vesz részt.

200. kánon – A saját eparchiájának határán túl csak az illetékes eparchiás püspök beleegyezésével végezhet olyan szent cselekményeket, melyeket a liturgikus előírások szerint főpapi jelvényeit felöltve kell végeznie.

201. kánon – Köteles előmozdítani az egyházfegyelmet, sürgetni az egyházi törvény és a törvényes jogszkások betartását.

203. kánon – Támogassa és hangolja össze eparchiájában az apostolkodás összes művét, sűrűsse és segítse a krisztushívőket, hogy vegyenek részt azokban, valamint támogassa lelki célú társulásaikat.

204. kánon – Köteles az eparchiájában lakni, s azt egy hónapnál tovább nem hagyhatja el.

205. kánon – Köteles az eparchiáját évente részben vagy egészben kánonilag meglátogatni.

206. kánon – Köteles minden ötödik évben jelentést tenni a metropolitának és a Szentszéknek a rábízott eparchia állapotáról.

208. kánon – Köteles minden ötödik évben – lehetőleg a metropolitával és a metropólia többi püspökével – Rómába látogatni, hogy megadja a tiszteletet Szent Péter és Pál apostol küszöbének, és hogy megjelenjék a pápa előtt, aki Szent Péter utóda az egyetemes Egyház fölötti primátusban.

209. kánon – A római pápáról a vele való teljes közösség jeleként az Isteni Liturgiában és a zsolozsmában a liturgikus könyvek előírásai szerint mindenki előtt meg kell emlékeznie, és gondoskodnia kell arról, hogy ezt az eparchia többi klerikusa is hűségesen megtegye. Ugyanígy az eparchiás püspökről az Isteni Liturgiában és a zsolozsmában a liturgikus könyvek előírásai szerint minden klerikusnak meg kell emlékeznie.

210–211. kánon – Ha betöltötte hetvenötödik életévét, illetve betegsége miatt vagy más súlyos okból kevésbé alkalmassá vált hivatalának ellátására, szíveskedjék benyújtani hivataláról való lemondását. Ha hivataláról való lemondását elfogadták, az általa kormányzott eparchia emeritált (kiérdemesült) püspökének címét kapja meg, méltó megélhetéséről a hierarchák tanácsának kell gondoskodnia.

A KELETI KÓDEX, teljes nevén a KELETI EGYHÁZAK KÁNONJAINAK TÖRVÉNYKÖNYVE („Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium”, CCEO) Szent II. János Pál pápa által 1990. október 18-án kiadott törvénykönyv, mely a Szentszékkel teljes egységben lévő keleti katólikus egyházak, azok klerikusainak és híveinek jogait és kötelességeit foglalja magában 30 fejezetben és 1540 kánonban.

